

Guía Docente				
Datos Identificativos				2021/22
Asignatura (*)	Bases didácticas da educación especial inclusiva	Código	652G01034	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	2º cuadrimestre	Terceiro	Optativa	4.5
Idioma	CastelánGalego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Pedagogía e Didáctica			
Coordinación	Fernández Sánchez, Andrea	Correo electrónico	andrea.fernandez.sanchez@udc.es	
Profesorado	Fernández Sánchez, Andrea	Correo electrónico	andrea.fernandez.sanchez@udc.es	
Web	erodriguezmachado.wordpress.com			
Descrición xeral	A atención á diversidade é un dos elementos claves a desenvolver no sistema educativo. Resulta de especial importancia que o profesorado de Infantil teña sexa consciente da necesidade de adoptar modelos de traballo que favorezan o desenvolvemento persoal de todo o alumnado, independentemente das necesidades e características que teña cada alumno e alumna. Por este motivo, é imprescindible que o futuro docente teña coñecemento de modelos de traballo de planificación e desenvolvemento da acción docente para responder ás necesidades de todo o alumnado, entre eles e elas, o que é destinatario da Educación Especial; daranse a coñecer experiencias educativas; procurarase a formación na elección, adaptación e elaboración de materiais e recursos educativos nunha aula na que hai alumnado con diferentes ritmos, intereses, necesidades, etc.			

Plan de continxencia	1. Modificacións nos contidos. Non se realizarán cambios. 2. Metodoloxías. *Metodoloxías docentes que se manteñen. Sesión maxistral. ? Discusión dirixida (computa na avaliación). ? Traballos tutelados (con Atención personalizada) (computa na avaliación). ? Atención personalizada. *Metodoloxías docentes que se modifican. Propónse Actividades Interactivas para artellar un seguimento e asesoramento as aprendizaxes dos estudantes. Empréganse as ferramentas de Moodle e Teams para implementar as diversas metodoloxías. 3. Mecanismos de atención personalizada ao alumnado Teams: 1 sesión semanal en gran grupo para o avance dos contidos teóricos e dos traballos tutelados na franxa horaria que ten asignada a materia no calendario de aulas da facultade. Correo electrónico: Diariamente. De uso pra facer consultas, solicitar encontros virtuais para resolver dúbidas e facer o seguimento dos traballos tutelados. Moodle: Diariamente. Segundo a necesidade do alumando. Dispoñen de ?foros temáticos asociados aos módulos? da materia, para formular as consultas necesarias. Tamén hai ?foros de actividade específica? para desenvolver as ?Discusións dirixidas?, a través das que se se pon en práctica o desenvolvemento de contidos teóricos da materia. 4. Modificacións na avaliación Estudio de casos: realizados a través de Moodle e presentados a través de Teams. 20% Análise de fontes documentais: Realizadas a través de Moodle e presentadas a través do Portafolio Dixital. 30% Actividades interactivas: realizadas en Moodle e presentadas a través do Portafolio Dixital. 30% Proba Mixta: Examen a través de Moodle. 20% *Observacións de avaliación: Mantéñense as mesmas que figuran na guía docente, agás que: As referencias ao cómputo da asistencia, que só se realizará respecto das sesión que houbo presencial ate o momento no que se suspendeu a actividade presencial. 1. SITUACIÓNS: A) Alumnado con dedicación completa: Asistencia/participación nas actividades de clase mínima do 80%: a) Elaboración e presentación dos traballos de pequeno grupo (100%). B) Alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, segundo establece a "NORMA QUE REGULA O RÉXIME DE DEDICACIÓN AO ESTUDO DOS ESTUDANTES DE GRAO NA UDC (Arts. 2.3; 3.b e 4.5) (29/5/212): Asistencia/participación nas actividades de clase mínima do 80%: a) Elaboración e presentación dos traballos de pequeno grupo (100%). 2. REQUISITOS PARA SUPERAR A MATERIA: a. Asistir e participar regularmente nas actividades da clase. b. Obter unha puntuación do 50% do peso de cada unha das partes obxecto de avaliación (traballos tutelados). c. Entregar e expoñer os traballos tutelados na data que se indique. d. A oportunidade de xullo estará sometida aos mesmos criterios que a de xuño. Para o curso 2020-2021, non hai modificacións nas probas de avaliación, excepto no referido á modalidade de avaliación:

presencial ou virtual, dependendo do escenario sanitario no que leve a cabo a docencia.

5. Modificacións da bibliografía ou webgrafía

Non se realizarán cambios. Xa dispoñen de todos os materiais de traballo da maneira dixitalizada en Moodle.

Competencias / Resultados do título	
Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe		Competencias / Resultados do título	
A9	Adquirir recursos para favorecer a integración educativa de estudantes con dificultades.	A9	
A8	Saber informar a outros profesionais especialistas para abordar a colaboración do centro e do mestre na atención ás necesidades educativas especiais que se propoñan.	A8	
A7	Identificar dificultades de aprendizaxe, disfuncións cognitivas e as relacionadas coa atención.	A7	
A6	Coñecer a dimensión pedagóxica da interacción cos iguais e os adultos e saber promover a participación en actividades colectivas, o traballo cooperativo e o esforzo individual.	A6	
A10	Crear e manter lazos de comunicación coas familias para incidir eficazmente no proceso educativo.	A10	
A13	Analizar e incorporar de forma crítica as cuestións máis relevantes da sociedade actual que afectan á educación familiar e escolar: impacto social e educativo das linguaxes audiovisuais e das pantallas; cambios nas relacións de xénero e interxeracionais; multiculturalidade e interculturalista; discriminación e inclusión social e desenvolvemento sustentable.	A13	
A17	Colaborar cos profesionais especializados para solucionar ditos trastornos.	A17	
A21	Saber traballar en equipo con outros profesionais de dentro e fóra do centro na atención a cada estudante, así como na planificación das secuencias de aprendizaxe e na organización das situacións de traballo na aula e no espazo de xogo, identificando as peculiaridades do período 0-3 e do período 3-6.	A21	
A32	Valorar a relación persoal con cada estudante e a súa familia como factor de calidade da educación.	A32	
B6	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional.		B6
B24	Recoñecemento e respecto á diversidade e á multiculturalidade.		B24
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.		C4
	Comprender que a observación sistemática é un instrumento básico para poder reflexionar sobre a práctica e a realidade, así como contribuír á innovación e á mellora en educación infantil.	A23	
	Recoñecer a identidade da etapa e as súas características cognitivas, psicomotoras, comunicativas, sociais, afectivas.	A4	
	Identificar trastornos no sono, a alimentación, o desenvolvemento psicomotor, a atención e a percepción auditiva e visual	A16	
	Coñecer experiencias internacionais e exemplos de prácticas de innovadoras en educación infantil	A28	
	Aplicar un pensamento crítico, autocrítico, lóxico e creativo.		B3
	Habilidades sociais para exercer o liderado na aula.		B23
	Dominar a expresión e a comprensión de forma oral e escrita dun idioma estranxeiro		C2

Contidos	
Temas	Subtemas
1. A atención á diversidade na escola: evolución e modelos. Clasificación do alumnado con aneae.	Evolución da Educación Especial Modelos de atención á diversidade
2. As diferenzas de capacidades na aula de Educación Infantil	As diferenzas de habilidade motórica As diferenzas de habilidade relacional e comunicativa As diferenzas de capacidade cognitiva
3. As diferenzas por factores sociais, ambientais e culturais na Educación Infantil	Resposta educativa ante a diferenza sociocultural Inmigración e escola infantil
4. Medidas curriculares de resposta á diversidade na escola infantil	As adaptacións do curriculum en Educación Infantil: formas e modelos Os recursos educativos

5. Organización da resposta á diversidade na educación infantil. Departamento de Orientación, EOE, CFR, servizos externos...	O apoio educativo á diversidade: modelos e organización Organización. funcións e marco legislativo do apoio á diversidade
6. O papel da comunidade educativa no proceso de deseño, planificación e implementación de iniciativas que camiñen cara a inclusión social	A implicación da familia A participación de axentes e institucións sociais A creación de equipos interdisciplinares para desenvolver a proposta de inclusión educativa
7. Uso das TIC aplicadas ás atención á diversidade	Aplicación: Storybird, Webquest, Caza de tesouro, Ferramentas de autor, Symbaloo, Rúbricas, Dianas, Apps...

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A4 A6 A7 A13 A16 A23 A28	14	25	39
Estudo de casos	A7 A9 A23 A28 B3 B24 C4	2	4	6
Lecturas	A13 A16 A23 A28 B3 B24 C4	2	11.5	13.5
Discusión dirixida	A17 A21 A32 B6 C2	1	0	1
Aprendizaxe colaborativa	A8 A10 A17 A21 A32 B23 B24 C4	4	8	12
Investigación (Proxecto de investigación)	A4 A13 A17 A21 A23 A28 B3 B6 C2	4	16	20
Portafolios do alumno	A7 A8 A9 A13 A21 A23 A28 B3 C2 C4	4	14	18
Atención personalizada		3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Realizárase ao inicio de cada unidade temática, ou cando através do seguimento do traballo de aula e individual, se perciba a necesidade de aclarar ou introducir conceptos esenciais ou novos
Estudo de casos	A través de casos reais ou supostos estudaranse especialmente os temas relacionados coas distintas discapacidades
Lecturas	Indicarase na aula as que teñen carácter obrigatorio e as que teñen un carácter opcional
Discusión dirixida	Trátase de intercambiar razoamentos e elaborar un pensamento propio sobre algúns dos temas traballados
Aprendizaxe colaborativa	Procederemos en dous sentidos: -En equipos terán que facer unha proposta de intervención na aula dende unha perspectiva inclusiva -Terán que poñerse en contacto con persoas da comunidade educativa para coñecer cómo contribúen no desenvolvemento de prácticas educativas dende unha perspectiva colaborativa
Investigación (Proxecto de investigación)	En equipos de 3 ou 4 persoas terán que recoller unha experiencia educativa realizada en unha aula de Educación Infantil onde haxa alumnado con NEAE e terana que analizar dende o punto de vista da inclusividade do alumnado. A experiencia podera recoller nun centro, nunha publicación, etc.
Portafolios do alumno	O alumnado terá que realizar unha recolleita dos contidos elaborados na aula para a partir de aí, analízalos, interpretados e enriquecer as opinións propias coas achegas dos autores propostos na bibliografía aduxntada ou outros autores lidos polo alumnado

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición

Estudo de casos Discusión dirixida Investigación (Proxecto de investigación) Portafolios do alumno	Estas actividades desenvolveranse coa supervisión periódica do profesor ou profesora da materia. Nesta supervisión solventaranse as dudas que poidan presentarse e daranse indicacións sobre as diversas fases de elaboración. O alumnado non asistente deberá establecer comunicación coa profesora para a preparación da materia.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Investigación (Proxecto de investigación)	A4 A13 A17 A21 A23 A28 B3 B6 C2	Recolleita dunha proposta educativa, análise, interpretación e adaptación ás características dunha escola que camiña cara a inclusión. Daráselle especial importancia a valorar aspectos que fagan referencia á inclusión escolar, tanto dende o punto de vista dos obxectivos e contidos traballados, da metodoloxía, do proceso de avaliación e o uso de recursos do entorno próximo e distante do alumnado dende a perspectiva de promover o coñecemento, o respecto, a toma de decisións baseadas na sustentabilidade. As propostas realizaranse na aula-net a través de diversas actividades en moodle.	40
Portafolios do alumno	A7 A8 A9 A13 A21 A23 A28 B3 C2 C4	Recollida da información, dos contidos e tarefas traballados na clase, para proceder á súa análise e interpretación e contraste coas opinións dos autores e autoras: Os criterios de avaliación do documento serán: -Integración dos contidos abordados e das actividades realizadas na aula. -Reflexión e opinión persoal -Ampliación de coñecementos empregando as fontes documentais e investigación persoal. -Aplicabilidade ao teu traballo como docente no ámbito da EI. -Manexo das TIC para o alumnado con ANEAE. - Examen opcional. 20%	60

Observacións avaliación

1. OPCIÓN DE AVALIACIÓN:

Opción A.

Alumnado con dedicación completa: asistencia/participación nas actividades de clase mínima do 80%:

- a) Elaboración e presentación dos traballos individuais e de pequeno grupo en moodle (40%).
- b) Un exame escrito sobre os contidos da materia (30%).
- c) Portafolio dixital (30%).

Opción B.

Alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia, segundo establece a normativa.

Alumnado cunha asistencia/participación nas actividades de clase mínima do 80%:

- a) Elaboración e presentación dos traballos e portafolio dixital (50%).
- b) Un exame escrito sobre os contidos da materia (50%).

2. OBSERVACIONES ADICIONAIS:

1- Para superar a materia é necesario obter unha puntuación do 50% do peso de cada unha das partes obxecto de avaliación (traballos tutelados, portafolio dixital e proba de resposta múltiple).

2- O traballo tutelado presentárase antes da data do exame oficial (para presentarse ao exame é condición indispensable ter presentados e aprobados os traballos).

3- Se aconsella dispor de ordenador portátil ou tableta en todas as sesións aínda que se realizarán na aula multimedia.

4- As clases virtuais en Microsoft Teams e moodle.

Os traballos individuais ou grupales do alumnado deberán ser orixinais. Calquera traballo copiado suporá o suspenso da materia e a avaliación na convocatoria correspondente. A efectos de avaliación, un mesmo traballo non pode ser utilizado para varias materias, excepto nas actividades programadas de forma coordinada.

Fontes de información

Bibliografía básica

- Moya, A. (2002). El profesorado de apoyo: ¿dónde?, ¿cuándo?, ¿cómo?...realiza su trabajo. . Archidona: Ediciones Aljibe.
- Acosta, V.M. (2004). Las prácticas educativas ante las dificultades del lenguaje. Una propuesta desde la acción. La colaboración entre logopedas, psicopedagogos, profesores y padres. Barcelona
- Echeita, G. (2007). Educación para la inclusión o educación sin exclusiones. Madrid: Narcea.
- Parrilla, Á. (2003). La Respuesta Educativa a la Diversidad. Bases Pedagógicas de la Educación Especial: Manual para la Formación Inicial del Profesorado. Madrid: Biblioteca Nueva
- Núñez, T. (2008). Educación Especial: normalizar ou volver patolóxicas as diferenzas.. Revista Galega do Ensino
- González, D. (1993). Adaptaciones curriculares. Guía para su elaboración. Málaga: Aljibe.
- Stainback, S. e Stainback, W. (2001). ulas inclusivas: un nuevo modo de enfocar y vivir el currículo . Madrid: Narcea.

Bibliografía complementaria	- () . Páxinas con imáxes para elaborar e encontrar material: http://uk.dk.com/static/cs/uk/11/clipart/index.htm http://iespana2.gograph.com/IntegrationSimpleSearch.cfm?cfd=17779 http://prescolaire.grandone.com/clipart/activites/index.htm http://www.disabilityworld.org/09-10_01/spanish/index.shtml http://especial.fcep.urv.es/http://www.webespecial.com/webespecial.htm http://www.pntic.mec.es/http://w3.cnic.mec.es/recursos2/atencion_diversidad/01_03_01.htm http://cidat.once.es/http://needirectorio.cprcieza.net/http://www.xtec.es/~jlagares/indexcastella.htm http://informaticaparaeducacionespecial.blogspot.com/2008_05_01_archive.html http://villaves56.blogspot.com/2008/07/vocaroo-para-trabajar-la-expresin-oral.html http://cprcaspe.educa.aragon.es/RECURSOS/compensat.htm http://www.polibea.com/libros/index.htm http://platea.pntic.mec.es/~fmaquina/rg.htm http://www.revistaeducacion.mec.es/enlaces3.htm http://www.ulpgc.es/index.php?asignatura=1354130013572&ver=pd_bibliografia&id_ Páxinas con sons grabados para elaborar material: http://www.findsouns.com/types.html http://iris.cinice.mecd.es/bancoimagenes/sonidos/directorio.php Outros materiais de apoio: REVISTAS Revista Educación Especial. Málaga: Aljibe. Revista Catalana d'Educació Especial i Atenció a la Diversitat. Vic: Departament Revista Galega da Educación Revista Galega do Ensino Cuadernos de Pedagogía Revista de Innovación Educativa Revista Quinesia Disability & Society Educational Psychology Emotional and Behavioural Difficulties European Journal of Special Needs Education High Ability Studies International Journal of Disability, Development and Education International Journal of Inclusive Education Journal of Intellectual & Developmental Disability Special Educational Needs Abstracts

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías